

ECLESIASTÉS

Qohelet sb'ih Ecclesiastés ti' yinh hebreo, wal yinh griego Ecclesiastés. Yinh hune' tzoti' qahal elnajtj Qohelet ti'. Yamb'ab'ahil chaliloj, yuxin “Hune' anma xhyamb'ankoj hej anma yunhe stzotel xol”, ha' choche yala'iloj Ecclesiastés ti'. Mach ohtajnheb'iloj yinh sajsajil mak xtz'ib'nhenayoj, yaja' chalayoj ta ha' hune' ya' x'ek'le reyal b'oj sk'ahol ya' David yeh ya', yuxin ch'al-laxi ta ya' Salomón xtz'ib'nhenayoj.

Ya' xtz'ib'nhen Ecclesiastés ti', stxumiloj ya' hej tzetet ch'ek'toj yinh sq'inal anma, yuxin chal ya' ta snab'a'ilnhe yeh sunil tzetet; sunil tzet xax yilwekanoj ya', chalni ya' ta matxa hunuj mak q'a' ayto stxumb'al haka' ya', yuxin kaw k'ayb'alk'ule jab'eni ta ha' ya' kaw ay stxumb'al yinh sunil tzetet. Ya' smunlawom Komam Dios xtz'ib'nhenayoj Ecclesiastés ti', ch'apni snab'al ya' ta kaw nab'a'ilnhe yeh sunil tzetet, yaja' ay hune' tzet ch'ilchahiloj yinh Ecclesiastés ti', chal ya' kuywahom ta hanhk'anhe tzet ay yelapnojal yeyi, ha' koxiw tet Komam Dios, kat koyijyen'oj tzet chal Komam.

Oxeb' majan yeyoj Ecclesiastés ti'; capítulo 1 ch'apni yinh 2, hat ayayoj tzet-taj x'ek'toj yinh sq'inal ya' kuywahom. Capítulo 3 ch'apni yinh 11, hat ayayoj tzet-taj chilkoj ya' yib'anhiloj q'inale, ta mach ninoj tzet ak' ch'ilchahiloj yinh. Capítulo 12, hat chal ya' kuywahom, ta hanhk'anhe tzet ay yelapnojal yeyi, ha' koxiw tet Komam Dios, kat koyijyen tzet chal Komam.

1 ¹ Stzoti' ya' kuywahom, sk'ahol ya' David, sreyal
Jerusalén.

² «Nab'a'nhe, kaw nab'a'nhe —xhi ya' kuywahom;
mach ninoj tzet ay yelapnojal yeyi,
kaw snab'a'lnhe yeh sunil tzetet».

³ ¿Tzet xhkan tet anma yuxin chakoj yinh sk'ul
smunla sat yib'anh q'inal ti'?

⁴ Ay anma xhpitzk'ahi, aypax anma xhkamtoj;
wal tx'otx' tx'otx', hune'nhetik'a yeh tx'otx'.

⁵ Ch'ahiloj tz'ayik, kat stohi;
xhto yinh anhe b'aytik'a ch'ahiloj,
haxkam b'et tu' ch'ahojiloj hunekxa.

⁶ Xhtoh kaq'e' yetk'ulal sur,
kat yek'toj yetk'ulal norte;
ch'ek'kanayoj hoyoni, hoyon-nhetik'a yek'i.

⁷ Yulnhetik'a ha' mar ch'apni sunil ha' niman,
yaja' maxhtik'a xhnohiloj ha'.
Hatik'a b'ay xhtit hej ha' niman tu',
hat-tik'a xhmeltzopax ha', yunhe yelpaxtoj ha'
hunekxa.

⁸ Xhkajtzakanh kok'ul yinh sunil tzetet, mach
chonh k'oji jalni;
maxhtik'a sikiloj anma yilni hej tzetet, mach
sikipaxiloj yab'eni.

⁹ Mach hunuj tzet b'ab'elto chuh sat yib'anh q'inal
ti':
hatik'a tzet xax ek'toj, ha'tik'a ch'ek'ojpaxtoj
hunekxa;

hatik'a tzet xax huh, ha'tik'a chub'pax hunekxa.

¹⁰ Ay mak ch'alni: «Kaw b'ab'elto chuh hune' ti'»,
xhi,
yaja' xaxtik'a yuh yet payxa,

yet maxhto chonh hul sat yib'anh q'inal.

¹¹ Mach hunuj mak xhnanitij tzet-taj x'ek'toj yet payxa,

haktu' chuh snahulnhelaxojpaxtoj hej tzetet xhto ek'ojtoj xol maktaj xhto pitzk'ahoj.

Tzet-taj xax ek'toj yinh sq'inal ya' kuywahom

¹² Hayin kuywahom hin ti' han, xin ek'le sreyaloj Israel b'et Jerusalén han. ¹³ Xwakojo yinh wanma wek' pich'pon han, xin sayni yinh tz'ajank'ulehal sunil tzetet ch'ulax sat yib'anh q'inal ti' han. Xwilni han ta kaw ya'taj hune' smunil anma xakanoj Komam Dios, yunhe yanikoj smunil yinh sk'ul. ¹⁴ Xin ok wila' sunil tzet chuh anma sat yib'anh q'inal ti' han, xin txumniloj han, ta nab'a'nhe chuh sunil hunq'ahan tzetet tu', lahan b'oj yilwelax stzab'laxayoj kaq'e'.^a

¹⁵ Mach chuh stholb'anelax hej tzetet kotxantik'a; machpax chuh sb'islax hej tzetet maxhtik'a tzet.

¹⁶ Xwalni yinh wanma han: «Kaw ayxa yelapnojal weh han, kaw ayxa stz'ajanil hink'ul sataj sunil heb' ya' xax ek'le reyal b'et Jerusalén ti' han. Q'a' ayxa stz'ajanil hink'ul b'oj wohtajb'al han», kinchi han. ¹⁷ Kaw xwakojo yinh hink'ul wohtajnhen sunil tzetet han: tz'ajank'ulehal, sukalk'ulehal b'oj wi'ehal; haktu' xuh hintxumniloj han, ta sunil hunq'ahan tzetet ti', lahan b'oj yilwelax stzab'laxayoj kaq'e'.

¹⁸ Yinh kaw yeli,

q'a' ayto sya'tajil chil anma yet q'a' ayxa stz'ajanil sk'ul;

q'a' xhto ek' ya' yanma yet q'a' ayxa yohtajb'al.

^a1.14 *stzab'laxayoj kaq'e'* Maka sya'ilnhe yanma anma yekoj.

2¹ Xwalnipax yinh wanma han: «Ti'nanh xin, wilwe'pax sunil tzet-tik'a xhwoche wub' han; waha' tzalahoj hink'ul yinh sunil sk'ulal han», kinchi han; yaja' kaw nab'a'nhepax hunq'ahan ti'.

² Xwalni han, sukalnhe yinh jochen ja'ni tzalahoj kok'ul; matzet ch'oknikoj juni tzet chal kok'ul.

³ Xwochenpax wa'noj tzalahoj hink'ul yinh vino han, kat hinwi'ehenpax hinb'ah han, yaja' mach xwakanoj stz'ajanil hink'ul han, yuh wilni han tzet sk'ulal cha' tet anma yinh tzet chuh yinh ni'an sq'inal sat tx'otx' tx'otx' ti'.

⁴ Tx'ihal hej nimejtaj tzetet xin watx'e han: xwakanh hej watut han, xin tz'un hej wuva han, ⁵ xin tz'un hej te' nixhtej itah han, xin tz'un-nihayoj sunil smajanil te' lob'ehal han. ⁶ Xin watx'e hej b'ay ch'etxi ha' ha' han, yunhe shayen ha' hej te' te' tz'unb'ilayoj. ⁷ Xin loq' heb' naj hinchejab'lom b'oj heb' ix hinchejab'lom han; aypax hinchejab'lom xpitzk'a watut han. Q'a' ek'b'altokanoj sb'isil hej hinwakax b'oj hinkaneluh sataj sunil heb' ya' xax ek'le reyal b'et Jerusalén han. ⁸ Tx'ihalkanoj woro b'oj hinplata xin tenb'a han; xwetnhenkanoj sunil hej sq'alomal heb' ya' rey b'oj yet hej konhob' aykoj shoyanil han. Xin tohla heb' naj b'itnom b'oj heb' ix b'itnom xb'itni wet han; tx'ihalk'akanoj hinconcupina han, sunil hantajtik'a choche hunuj naj winaj yetnhe'.

⁹ Q'a' ayto yelapnojal xwukaniloj sataj sunil heb' ya' xax ek'le reyal b'et Jerusalén han, q'a' ayto hinq'alomal xwi'kanoj han; yaja' maxhtik'a xwakanoj stz'ajanil hink'ul han. ¹⁰ Sunil tzet xwoche wila' han, xwetnhe han; sunil tzet xoche hink'ul han, xwuh

han; xwa' tzalahoj wanma yinh sunil hinmunil han, hanhk'anche hune' tu' xwi' spajoj yinh sunil hej tzetet b'ay xin sikitoj hinmunla han.

¹¹ Haktu' xuh wok wilnoj sunil hinmunil xax hinwatx'e han, hunq'ahan kaw ya'taj xuh swatx'i wuh han, xin txumniloj han ta kaw snab'a'ilnhe sunil hunq'ahan tzetet tu'; lahan b'oj yilwelax stzab'laxayoj kaq'e'. Mach ninoj tzet ay yelapnojal yeh sat yib'anh q'inal ti'.

¹² Lawitu', xin ok hintxumnujiloj tz'ajank'ulehal han, sukalk'ulehal b'oj wi'ehal, xwalni han: Matxa hunujxa tzet chuh swatx'enoj mak xhkanojkanoj hin helb'aloj yinh reyal han, matxa tzet. ¹³ Haktu' xuh hintxumniloj han ta q'a' ayto yelapnojal yeh tz'ajank'ulehal sataj wi'ehal, haka' sajilq'inal xol k'ejholo.

¹⁴ Mak tz'ajan sk'ul, chil yinh k'ul;

wal mak wi'e suk sk'ul, xol sk'ejalholo xhb'elwi. Yaja' xwohtajnhepaxiloj han, ta lahan-nhetik'a xhtanhojkanoj skawanhil. ¹⁵ Haktu' xuh walni wet han: «Matzet ch'oknojkoj sunil stz'ajanil hink'ul kaw xhwakoj yinh hink'ul wi'ni han, ta lahan chin tanhoj b'oj anma kaw wi'e han», kinchi han. Xwalni han, ta snab'a'ilnhepax hune' ti'. ¹⁶ Matxa b'aq'inh xhnalaxtij anma wi'e b'oj anma tz'ajan sk'ul. Xhnahulnhelaxtoj yuh anma yet tx'ihalxa tz'ayik ch'ek'toj; lahan chuh skamoj mak tz'ajan sk'ul b'oj mak wi'e.

¹⁷ Haktu' xuh hinyahnikanh hinq'inal han, haxkam xax kajtza hink'ul yinh sunil tzet ch'ulax sat yib'anh q'inal ti' han. Yinh kaw yeli, snab'a'ilnhe yeh sunil hej tzetet, lahan-nhe b'oj yilwelax stzab'laxayoj kaq'e'.

¹⁸ Xin yahpaxkanh sunil hej munil xax hinwatx'e sat yib'anh q'inal ti' han, haxkam yilal wanojkanoj tet mak xhkanojkanoj hin helb'aloj han. ¹⁹ Mach mak ohtajnhe ta tz'ajan sk'ul mato wi'e mak xhkanojkanoj hin helb'aloj han, yaja' yilal yetnhenojkanoj sunil tzet xax hinmunlanhe han, hunq'ahan xwi' yinh sya'tajil b'oj stz'ajanil hink'ul han. Snab'a'ilmhepax yeh sunil hunq'ahan tzetet ti'.

²⁰ Yet xin ok wilnoj sunil tzet xax hinwatx'e sat yib'anh q'inal ti' han, xyajb'ikaniloj hink'ul wilni b'ay xwetakanoj hinb'ah hinmunla han. ²¹ Ay mak ch'oknikoj stz'ajanil sk'ul yuh yet xhmunlahi, yohtajb'al b'oj shelanil, yaja' yilal yanikanoj sunil smunil tet hune' mak mach ninnoj xeta sb'ah smunlahi. Kaw tx'oj hune' tu', kaw nab'a'nhe.

²² Yuxin, ¿tzet xhkan tet anma, yuxin kaw chetakanoj sb'ah, kat yanikoj yinh sk'ul smunla sat yib'anh q'inal ti'? ²³ Sunilb'al sq'inal ch'ek' ya' yanma, lahan smunil b'oj hunuj ijatz kaw al, somanta yinh aq'b'alil mach sxew snab'al. Kaw nab'a'nhepax hune' tu'.

²⁴ Q'a' k'ultu swa' anma, yuk'ni tzet chuk'u, kat ya'ni tzalahoj sk'ul yinh smunil swatx'e. Haktu' xuh wilni han ta Komam Dios ch'a'ni hunq'ahan tzetet ti'. ²⁵ Ta mataj yuh Komam, mach mak chuh swa'i, kat ya'ni tzalahoj sk'ul. ²⁶ Ha' Komam Dios ch'a'ni stz'ajanil sk'ul anma b'oj yohtajb'al, kat ya'nipax Komam tzalalal tet mak k'ul ch'ayk'ay yul sat Komam. Wal mak ahmul, schah Komam munlahoj, ch'ahkanh, kat stenb'an sq'alomal, yunhe yanojkanoj tet anma k'ul ch'ayk'ay yul sat Komam

Dios. Kaw nab'a'nhepax hune' ti', lahan b'oj yilwelax stzab'laxayoj kaq'e'.

Ay stz'ayikal b'ay ch'ek'toj sunil hej tzetet

3¹ Ay stz'ayikal b'ay ch'ek'toj sunil tzetet, aypax yorahil b'ay chuh anma tzet choche yub' sat yib'anh q'inal:

² Ay stz'ayikal b'ay xhpitzk'a anma, aypax stz'ayikal b'ay xhkami; ay stz'ayikal b'ay stz'unlax hej tz'unub', aypax stz'ayikal b'ay xhok'laxkanh tzet stz'unlaxi.

³ Ay stz'ayikal b'ay potx'wal, aypax stz'ayikal b'ay ch'anhtelaxi; ay stz'ayikal b'ay ch'etalaxtoj hej tzetet, aypax stz'ayikal b'ay ch'alaxkanh hej tzetet.

⁴ Ay stz'ayikal b'ay ch'oq' anma, aypax stz'ayikal b'ay stzeb'i; ay stz'ayikal b'ay ch'oq' anma yinh skamom, aypax stz'ayikal b'ay q'inh yeyi.

⁵ Ay stz'ayikal b'ay ch'alaxayoj ch'en ch'en, aypax stz'ayikal b'ay xhumb'alaxkoj ch'en; ay stz'ayikal b'ay slaq' sb'ah anma, aypax stz'ayikal b'ay mach slaq' sb'ah.

⁶ Ay stz'ayikal b'ay saylax hej tzetet, aypax stz'ayikal b'ay xhk'aylaxtoj; ay stz'ayikal b'ay xhk'ub'alaxtoj hej tzetet, aypax stz'ayikal b'ay xhb'ejlaxtoj.

⁷ Ay stz'ayikal b'ay xhatz'laxtoj xilq'ape aypax stz'ayikal b'ay stz'islaxayoj; ay stz'ayikal b'ay stzotel anma, aypax stz'ayikal b'ay mach stzoteli.

⁸ Ay stz'ayikal b'ay choche anma yet anmahil,

aypax stz'ayikal b'ay syah anma yet anmahil;
 ay stz'ayikal b'ay cha' anma howal, aypax stz'ayikal
 b'ay aq'ank'ulal yeyi.

⁹ ¿Tzet xhkan tet mak xhmunlahi, yuxin kaw
 chakoj yinh sk'ul smunlahi? ¹⁰ Xax wil han ta kaw
 al xutekanoj Komam Dios smunil anma ti', yunhe
 sb'isk'ulnhen smunil. ¹¹ Ha' Komam Dios xwatx'en
 sunil tzetet, yunhe yoknikoj yinh stz'ayikal b'ay
 ch'oknikoj; k'ulch'an xute Komam swatx'en sunil.
 Xaktoj Komam yul snab'al anma yinh yochen
 yohtajnhen sunil tzetet, waxamkami mach xhk'oji
 anma stxumnihiloj sunil tzetet xax yuh Komam Dios
 yinh yichob'al b'oj stanhb'al.

¹² Wohtaj han ta matxa hunujxa tzet q'a' k'ultu tet
 anma; q'a' k'ultu ya'ni tzalahoj sk'ul, kat yuni sk'ulal
 yinh sq'inal. ¹³ Ta xhwa' anma, chuk' tzet chuk'u, kat
 ya'ni tzalahoj sk'ul yinh smunil swatx'e, ha' Komam
 Dios ch'a'ni tet. ¹⁴ Wohtaj han ta sunil tzetet swatx'e
 Komam Dios, mach b'aq'inh xhelmohojtoj:

Matxa tzet chuh yalaxkoj stz'ajoj,
 matxapax tzet chuh yilaxiloj.

Haktu' xute Komam Dios, yunhe sunil mak ay
 sxiwk'ulal tet YA'.

¹⁵ Tzet ay ti'nanh, ayxatik'a yet payxa;
 tzetet xhto yuhuj, xaxtik'a ek'toj;
 tonhe skayeb'nhe sb'ah yuh Komam Dios.

Hej tzetet mach k'uluj ch'ek'toj yinh sq'inal anma

¹⁶ Ayto tzet xwil sat yib'anh q'inal ti' han:
 xwil han ta b'ay yetwanoj ay yulax st'inhanil yinh
 anma, stx'ojalnhe ch'ulaxi,

b'ay yetwanoj ay yulax sk'ulal, stx'ojal ch'ulaxi.

¹⁷ Haktu' xuh walni yinh wanma han: «Ha' Komam Dios ch'unuj tzet yetwanoj ay yunuj yinh anma tx'oj b'oj mak k'ul sb'eyb'al, haxkam ay stz'ayikal b'ay ch'ek'toj sunil tzetet b'oj b'ay ch'ulax sunil tzetet», kinchi han.

¹⁸ Xwalnipax yinh wanma yib'anhiløj anma han: «Hakti' yeh sunil tzetet ti', ha' Komam Dios ch'ilweni, yunhe stxumnihiløj ta lahan b'oj no' noq'». ¹⁹ Lahan xhtanhkanoj anma b'oj no' noq': haka'tik'a skamtoj anma, haktu' skampaxtoj no'; hune'nhetik'a kaq'e' siq' no' b'oj anma. Mach ek'b'alojtoj yeh naj winaj sataj no' noq'. Kaw snab'a'ilmhe yeh sunil tzetet.

²⁰ Lahan-nhetik'a xhtanh sunil.

Yinh pojoj xwatx'i sunil,
sunil mak xhpak'ojpax pojojal.

²¹ Mach mak ohtajnhe ta yahtoj yespíritu anma satkanh, mato ta yaytoj yespíritu no' noq' hat-ta yalanh tx'otx' tx'otx'.

²² Haktu' xuh hintxumniløj han, ta matxa hunujxa tzet q'a' k'ultu tet anma; q'a' k'ultu ya'ni tzalahøj sk'ul yinh smunil swatx'e, haxkam ha' hune' tu' schah spajøj smunil. Matxa mak ch'inojtij anma tu' hunekxa, yunhe yilnoj tzet ch'ek'ojtoj lawi skamtoj.

4 ¹ Xwapaxkoj hin-nab'al yinh hej tzetet mach k'uluj ch'ulax sat yib'anh q'inal ti' han. Xwilni yoq' anma ch'a'lax ek'oj ya' yanma han, mach mak xhkolni; mach b'ay chi' yaq'lob'al sk'ul, haxkam q'a' ayto yip anma ch'etan tu' sataj. ² Xwalni han ta q'a' saq'alto yet anma kamnajxa sataj mak itzitzto; ³ yaja' q'a' saq'altopax yet mak maxhto xhpitzk'akoj,

haxkam maxhto chilkoj stx'ojal ch'ulax sat yib'anh q'inal.

⁴Xwilpax han ta yuh schichonkoj sk'ul anma yinh yet anmahil,^b yuxin chakoj yinh sk'ul smunlahi, kat yahkanh. Kaw nab'a'nhepax hune' ti', lahan b'oj yilwelax stzab'laxayoj kaq'e'.

⁵Mak wi'e suk sk'ul, tonhe slaq' sq'ab' kat skamtoj nhohchalal.^c

⁶Q'a' k'ultu ninch'an yinh aq'ank'ulal, sataj hun tenan b'ay kaw ay sikilal;
lahan hune' tu' b'oj yilwelax stzab'laxayoj kaq'e'.

⁷Xwilnipax hune'xa tzetet snab'a'ilnhe sat yib'anh q'inal ti' han. ⁸Xwil hune' naj winaj kaw schukilnhe han, mach hunuj yuninal naj, mach hunuj yuxhtaj naj, yaja' maxhtik'a sxew naj smunlahi; aynhetik'akoj naj stenb'an sq'alomal; maxhtik'a sq'amb'e naj tet, mak yuh yuxin xhmunla naj, mach cha' tzalahoj naj sk'ul yinh hej k'ul-la tzetet. Kaw nab'a'nhepax hune' ti' b'oj kaw ya'taj hune' munil ti'.

Q'a' k'ultu ta mach schukiloj anma

⁹Q'a' k'ultu ta kawanh anma sataj hune'nhe, haxkam q'a' tx'ihalto tzet swatx'e yinh smunil.

¹⁰Ta ay hunuj anma tu' ch'ayk'ayoj, ha' yetb'i tu' ch'inojkanh; yaja' tzet sb'isk'ulalil tet mak schukilnhe, haxkam ta ch'ayk'ayoj, mach mak

^b4.4 *ta yuh schichonkoj sk'ul anma yinh yet anmahil* Chuh yal-laxpax yinh hakti' yinh hebreo: Yuh sk'ulal smunil b'oj yuh sya'tajil smunil, ha' ch'a'ni chichonoy sk'ul yinh yet anmahil.

^c4.5 *kat skamtoj nhohchalal* Hakti' yalni hebreo: Kat slonojkantoj schib'ehal snimanil.

ch'inojkanh. ¹¹ Ta hun xhwayoj kawanh anma, xhq'axanb'ojkanh, yaja' ta hune'nhe maka, ¿tzet chuh sq'axanb'ojkanh? ¹² Ta schukilnhe hune' anma, kat yalaxkoj howal yinh, xhk'aywahi; yaja' ta kawanh anma, xhtecha yuh. Tx'anh tx'anh oxeb' yeh sat, mach hab'anoj spaq'motoj tx'anh.

Mach yinjoj sq'inal anma aykoj stz'ajanil sk'ul

¹³ Q'a' k'ultu naj tzeh meb'a', yaja' tz'ajan sk'ul, sataj ya' rey ichamxa kaw wi'e suk sk'ul, ya' mach ch'ab'entoj sk'ulal ch'al-lax tet.

¹⁴ Hune' naj tzeh tu', chuh yapni naj reyal, waxamkami meb'a' naj mato hat speto naj yul preso.

¹⁵ Xwil yok anma yetb'ihøj naj tzeh sat yib'anh q'inal ti' han, naj ch'oktoj shelb'aloj ya' rey.

¹⁶ Waxamkami kaw tx'ihalkanoj anma tzujan yinh naj, yaja' mak xhto pitzk'ahøj, matxa stzalahøj pax yinh naj. Yuxin snab'a'ilnhepax hune' ti', lahan b'øj yilwelax stzab'laxayøj kaq'e'.

Yilal yuni anma tzet sta'wekoj yul sti' tet Komam Dios

5 ¹ Nan-nhe hawuh yet chach toh yatut Komam Dios, il hab'eyb'al. Mach chawute haka' mak wi'e yet ch'anikoj sxahanb'al, maxhtik'a ninoj chal snab'al ta stx'ojal lanhan yuni; q'a' k'ultu hahitzkoj hawab'enoj tzet ch'al-laxi.

² Mach lemb'iloj chawuh tzetet, mach lemb'iloj ch'eltij tzoti' yul hati' b'øj yinh hanab'al yinh hata'wenkoj tzetet hawib'anh tet Komam Dios,

haxkam sat yib'anh q'inal ayachayoj, wal Komam, satkanh ay YA'; yuxin mach tonhetik'ahoj chach tzoteli. ³ Yuh yanikoj anma tx'ihal tzetet yinh sk'ul, yuxin xhwaykeli; yuh tzet stzotel anma, yuxin sukalnhe chala.

⁴ Yet chata'wenkoj tzetet hawib'anh tet Komam Dios, lemb'ilnhe chawunahi, haxkam mach choche Komam ichamta anma kaw wi'e. Uh tzet xata'wekoj hawib'anh tu'. ⁵ Q'a' k'ultu matzet xhkota'wekoj jib'anh, sataj kota'wenkoj jib'anh, kat mach xhjuh.

⁶ Mach chawakoj hamul yinh tzet chawala, kat hawalni tet ya' schejab'lom Komam Dios, ta mach yultik'ahoj hak'ul xawalni. ¿Tzet yuh chawitij showal Komam Dios yuh tzet chawala, kat yetantoj Komam sunil tzet chawatx'e?

⁷ Yinh kaw yeli, mak tonhetik'a xhwaykeli, mak tzet stzoteli, snab'a'ilnhe yeh hej tzetet tu'; wal hach, xiwanh tet Komam Dios.

Matzet ch'oknikoj q'alomal

⁸ Mach xhk'ay hak'ul ta ch'a'lax ek'oj ya' yanma anma meb'a' yul hunuj konhob', ta mach ch'ulax st'inhanil b'oj sk'ulal yinh, haxkam naj aykoj ijb'alomal, ay hunxa naj q'a' ayto yelapnojal yeh sataj naj, lawitu' aytopax hunxa naj q'a' ayto yelapnojal yeh sataj skawanhil heb' naj tu'. ⁹ Ta smunlanhe ya' rey tx'otx' tx'otx',^a chaha' sk'ulal tet konhob'.

¹⁰ Mak aykoj yanma yinh ch'en melyuh, maxhtik'a sb'ejkanoj sayni ch'en.

^a5:9 Mach kaw stxumlaxi tzet choche yala'iloj hune' versículo ti' yinh hebreo.

Mak ch'ochen hun tenan q'alomal, maxhtonhetik'a
sq'alomal yalni.

Kaw nab'a'nhepax hune' ti'.

¹¹ Yet kaw tx'ihal tzet ay anma, stx'ihalb'ipaxiloj
mak xhtanhtzeniloj ch'en melyuh.

¿Tzet xin ch'oknikoj q'alomal yinh haktu'?

Hanhem yilni anma tzet chuh stanhiloj.

¹² Mak xhmunlahi, kaw aq'ank'ulal xhwayi,
waxamkami tx'ihal tzet sloh, mato ninch'an-nhe; wal
anma q'alom, sq'alomal tu' mach ch'a'ni wayoj.

¹³ Ay hune' niman stx'ojal xwil sat yib'anh q'inal
ti' han: mak xhtenb'an sq'alomal, stx'ojalnhe chitij
yib'anh, ¹⁴ haxkam chuh sk'aynitoy sunil sq'alomal
yet ta ay tzet mach k'uluj ch'elkoj yuh, lawitu'
matxa tzet chakanoj tet yuninal. ¹⁵ Ch'ob'an hune'
anma tu' yet xpitzk'ahiloj yinh smi', haktu' chuh
xhmeltzohjpxtoj; haka' yeyi yet xuli, haktu' yeyi
yet xhtoj; matzet chiha'toj yinh yet xhkamoj.

¹⁶ Kaw b'isk'ulal hune' ti': haka'tik'a yeh anma yet
chul sat yib'anh q'inal, haktu' yeyi yet xhmeltzotoj.
Nab'a'nhe kaw chakoj yinh sk'ul smunlahi, matzet
xhkan tet. ¹⁷ B'isk'ulalnhetik'a xuh yehik'oj sunilb'al
sq'inal, tx'ojnhetik'a yeyi b'oj aynhetik'atij showal.

¹⁸ Hanhk'anhe hune' tzetet kaw k'ul xwil sat
yib'anh q'inal ti' han, ha' kowa'i, juk'ni tzet xhjuk'u,
kat ja'ni tzalahoj kok'ul yinh komunil xhkowatx'e
yulb'al ni'an koq'inal cha' Komam Dios; hanhk'anhe
hune' tu' xhkoach spajoj komunil. ¹⁹ Hakpaxtu'
anma b'ay cha' Komam Dios tx'ihal hej tzetet b'oj
q'alomal, schapax Komam sloni sq'alomal tu', kat
yoknikoj hej tzetet yet yuh, kat ya'ni tzalahoj sk'ul

yinh smunil. Ha' Komam Dios x'a'ni hune' tu' tet.

²⁰ Ha' Komam Dios ch'a'ni tzalahoj sk'ul hunq'ahan anma tu', yuxin mach chakoj snab'al yinh sq'inal.

6 ¹ Ay hune' niman stx'ojal kaw ch'ek'ayoj xol anma xwil sat yib'anh q'inal ti' han. ² Ay mak cha' Komam Dios hun tenan sq'alomal, cha' Komam tzet ayah, chakoj Komam smay, mach hunuj tzet xhmahlan tet; yaja' mach cha' tzalahoj sk'ul yinh, haxkam komon anma ch'a'ni tzalahoj sk'ul yinh. Kaw tx'oj hune' ti', kaw snab'a'ilnhe. ³ Waxamkami ay hunuj ciento yuninal hunuj naj winaj, kat yehik'oj naj tx'ihaloj hab'il; mach yok yinh ta tx'ihal hab'il ch'ehik'oj naj, yaja' ta mach cha' tzalahoj naj sk'ul yinh hej sk'ulal, b'oj ta mach xhmujlaxaytoj naj, q'a' k'ultu hunuj ni'an unin tonhe x'eltoj yinh smi' sataj naj. ⁴ Waxamkami nab'a'nhe xulk'uj ni'an unin tu', xol sk'ejalholo xhtohi, mach ohtajnheb'iloj sb'ih; ⁵ maxhtik'a xil sajilq'inal, matzet xohtajnhe, yaja' q'a' k'ultum xuh sxew sataj hune' naj winaj tu'. ⁶ Xuh yehik'oj naj tu' kab'oj mil hab'il, yaja' mach ninoj xa' naj tzalahoj sk'ul yinh tzet ayah; hune'nhetik'a b'ay xhtoh sunil anma. ⁷ Xhmunla anma yinh k'ul yunhe swa'i, yaja' maxhtik'a xhtanhk'o snohi. ⁸ ¿Tzet b'ay ch'i'wa mak tz'ajan sk'ul yinh mak wi'e? ¿Tzet xhkan tet mak meb'a' yinh yohtajnhen yehik'oj xol anma?

⁹ Tzalahanh yinh tzet ay tawet, sataj hawochentoj hej tzetet mach chawil yinh, haxkam snab'a'ilnhepax hune' tu', lahan b'oj yilwelax stzab'laxayoj kaq'e'.

¹⁰ Hej tzetet ay ti'nanh payat-taxa ab'ilkoj sb'ih. Ohtajnheb'il tzet yeh naj winaj; mach chuh ya'ni naj howal b'oj hune' mak q'a' ayto skanhil yeh sataj.

¹¹ Yet xhpalk'on stzotel anma, nab'a'nhe stzoteli,

matzet ch'oknikoj yuh. ¹²Yinh kaw yeli, mach mak ohtajnhe tzet q'a' k'ultu yuni anma yinh ni'an sq'inal yulb'al ayk'oj sat yib'anh q'inal ti', nab'a'nhe, lahan sq'inal b'oj hunuj enhel ek'omnhe yek'i. Mach mak chuh syeni tet anma tzet ch'ek'ojtoj sat yib'anh q'inal ti' yet xax kamtoj.

Yilal ya'lax syilalil tzet q'a' ayto yelapnojal yeyi

7 ¹Q'a' k'ultu yohtajnhelax anma yuh sk'ulal chuh sataj k'ul-la perfume.

Q'a' k'ultu stz'ayikal yet xhkam anma sataj yet xhpitzk'ahi.

²Q'a' k'ultu stoh anma ilo' aq'b'al, sataj stoh b'ay q'inh.

Yilal mach snahulnhetoj anma ta sunil mak ch'ek' yinh kamikal.

³Q'a' k'ultu yoq' anma sataj stzeb'i; b'isk'ulal hojab' chuluj sat, yaja' xhwatx'iloj yanma yuh yoq'i.

⁴Mak tz'ajan sk'ul, aykoj snab'al yinh kamikal, wal mak wi'e suk sk'ul, yinh-nhe ya'ni tzalahoj sk'ul aykoj snab'al.

⁵Q'a' k'ultu yab'entoj anma yet xhkachlax yuh mak tz'ajan sk'ul, sataj yalaxkoj smay yuh mak wi'e;

⁶Haka' sb'oto te' tx'ix xol q'a' q'a' yet stz'a'ayoj te' yinh kaw lemb'il,

haktu' stanhayoj stzeb'i mak wi'e.

Kaw snab'a'ilnhepax hune' ti'.

⁷Hej stx'ojal ch'etantoj sq'inal mak tz'ajan sk'ul; yet cha'ni txonho' sb'ah yuh yetantoj st'inhani, ha' ch'etantoj sb'eyb'al.

⁸ Q'a' k'ultu stanhayoj hunuj tzetet, sataj
yichelaxkoj;
q'a' k'ultu snimanil sk'ul anma, sataj yanikoj smay
yuh slolo'al.

⁹ Mach lemb'iloj chawitij syab'il hawi', haxkam yet
anma wi'e yeyi.

¹⁰ Mach chaq'amb'e tzet yuh q'a' k'ultu xute
sb'ah sat yib'anh q'inal yet payxa, haxkam mach
tz'ajank'ulehal ib'il yuh hej q'amb'eb'al haka' hune'
tu'.

¹¹ Q'a' k'ultu yohtajb'al anma yet ay yerencia; kaw
ch'oknikoj skab'il yuh sat yib'anh q'inal. ¹² Lahan
stanhen tz'ajank'ulehal anma b'oj ch'en melyuh;
yaja' ha' sk'ulal tz'ajank'ulehal, cha' sq'inal mak
tz'ajan sk'ul.

¹³ Il yinh k'ul tzet-taj xax swatx'e Komam
Dios; mach mak xhk'oji stoholb'anhen hej tzetet
xkotxb'ak'oj Komam. ¹⁴ Yet ay tzet ayach, a' tzalahoj
hak'ul, yaja' yet ch'apni stz'ayikal b'ay chawil
sya'tajil, aktoj yul hanab'al ta Komam Dios ch'a'ni
skab'il tu', yunhe mach chohtajnheloj anma tzet xhtij
sataj.

¹⁵ Sunil hunq'ahan ti' xax wil yinh hinq'inal han,
kaw snab'a'ilmhe sunil: ay anma ti' kaw k'ul sb'eyb'al,
yaja' pet xhkami; aypax mak tx'oj, yaja' kaw nahatil
ch'ehik'oj.

¹⁶ Mach xhpalk'on hak'ulal,
mach xhpalk'onpax stz'ajanil hak'ul;
mach chawetatoj haq'inal.

¹⁷ Mach xhpalk'on hatx'ojal,
mach chawute hab'ah haka' mak wi'e,

tajka maxhto hakamb'aloj kat hakami.

¹⁸ Ab'etoj hunq'ahan tzetet ti',
mach chawakanoj hunxa tzetet.

Mak ay sxiwk'ulal tet Komam Dios,
k'ul ch'elobjoj yinh sunil tzetet.

¹⁹ Anma tz'ajan sk'ul, q'a' xhto yi' yip yinh
tz'ajank'ulehal,
sataj lahunhwanh heb' ya' aykoj yahawoj konhob'.

²⁰ Mach hunuj anma kaw k'ulkanoj sb'eyb'al ay sat
tx'otx' tx'otx' ti', mach hunuj mak sk'ulalnhe chuh
b'oj mach hunuj mak mach ch'anikoj smul.

²¹ Mach chach ok hawab'e' tzet chal anma yinh
ewantajil, haximwal mach chawab'e' yet tx'oj
stzoteloj hachejab'lom tawinh; ²² Hach ti', hawohtaj
yinh k'ul ta tx'ihal el tx'oj xuh hatzotel yinh anma.

²³ Yinh tz'ajank'ulehal xin ok wila'ilobj sunil
hunq'ahan tzetet ti' han, haxkam xwoche han
ta tz'ajan sk'ul xin elkoj han, yaja' nahat yeloj
tz'ajank'ulehal winh han. ²⁴ Kaw ya'taj stxumlaxiloj
b'oj yohtajnhelaxiloj sunil tzetet; mach chuh
hintxumniloj han, mach mak xhk'oji stxumnihiloj.

²⁵ Yunhe wi'ni wohtajb'al han, xin ok hinkuyu'
sunil tzetet chuh wohtajnheniloj yinh tz'ajank'ulehal
han, haktu' xuh wohtajnheniloj han, ta tx'oj yet wi'e
honh, sukalnhe hej wi'ehal.

²⁶ Ay hunxa tzet q'a' tx'ojto sataj kamikal xnachaloj
wuh han:

ix ix kaw helan ya'ni ayk'ayoj heb' naj winaj,
slek'ayoj ix heb' naj, matxa sb'ejtzo ix heb' naj.
Mak ch'uni tzet choche sk'ul Komam Dios, mach
ch'ayk'ayoj yul sq'ab' ix;

wal mak ahmul, ch'ayk'ayoj yul slek'ab' ix.

²⁷ Lawi wilniloj yinh k'ul sunil tzetet hayin kuywahom hin ti' han, ha' ti' xnachaloy wuh han.

²⁸ Ayintokoj hinsayni tzet maxhto ch'i'chakoj wuh han. Ay hune' naj winaj tohol sb'eyb'al xnachahiltij xol mil heb' naj winaj wuh han, yaja' mach hunuj heb' ix ix xnacha xol sunil heb' ix ix wuh han.

²⁹ Hanhk'anhe hune' tzet xnacha wuh han, kaw tohol sb'eyb'al xuh swatx'en Komam Dios anma, yaja' haxa anma ch'etantoy sb'ah.

8¹ Mach hunuj mak chuh slahb'ankoj sb'ah yinh mak tz'ajan sk'ul; mach hunuj mak chuh slahb'ankoj sb'ah yinh mak xhtihniloj sunil tzetet. Xhwatx'eloy tz'ajank'ulehal sat anma, kat shelnitoj yilot sat.

Yilal syijyelax tzet chal ya' rey

² Yijye hej schejb'anil ya' rey, haxkam haktu' xuh hata'wenkoj yul hati' yinh sat Komam Dios. ³ Mach chawikanh hab'ah yinh ya' rey; mach chawaktoj hab'ah xol maktaj ch'uni stx'ojal, haxkam chuh yuni ya' rey sunil tzet chal sk'ul. ⁴ Yilal yijni sb'ah sunil tzet chal ya' rey tu', mach mak chuh sq'an-nihayoj tet ya' tzet chuh ya'.

⁵ Mak ch'ab'entoy schejb'anil ya', mach chila' stx'ojal. Mak tz'ajan sk'ul, yohtaj b'aq'inh b'oj tzet chuh syijyenk'oj. ⁶ Yinh kaw yeli, ay stz'ayikalil b'oj yub'anil hunun tzetet, yaja' ay hune' stx'ojal ayayoj yib'anh anma ti': ⁷ mach yohtajoj tzet xhtij sataj, mach mak chuh yalni tet tzet ch'ek'ojtoj. ⁸ Mach

mak chuh yinikanoj yaq'b'ilxa shaq'o^d yunhe mach xhkami; mach mak chuh yelkanh tet kamikal yet ch'apni stz'ayikalil b'ay xhkami. Mach mak chuh xewih yulb'al aykoj howal; mach xhkolchahojpax anma tx'oj yet ch'apnoj stz'ayikal b'ay xhkamoj.

⁹ Sunil hunq'ahan tzetet ti' xwil han, lawi wanikoj yinh hink'ul wohtajnheniloj sunil tzetet ch'ulax sat yib'anh q'inal ti' han; hej yip anma yok yahawoj yinh yaq'b'ilxa anma yunhe yuni stx'ojal yinh.

¹⁰ Xwilpax han ta ch'alaxkoj smay anma tx'oj yet xhmujlaxi, mak mach xitzkoj b'ay xikiltaj yeyi; wal mak hatnhetik'a ay b'ay xikiltaj yeyi, matxa hunuj mak xhnanitij yul konhob' b'ay x'ehik'oj yinh sk'ulal.^e Kaw snab'a'ilnhepax hune' ti'. ¹¹ Ta matzet ch'utelaxna hune' mak ch'anikoj smul, matxatik'a xiwoj anma yunuj stx'ojal.

¹² Mak ahmul chuh yuni hej stx'ojal tx'ihal el, kat nahatilpax ch'ehik'oj; yaja' wohtajpax han ta q'a' k'ultu ch'elobjoj anma ay sxiwk'ulal tet Komam Dios, kat yinihayoj sb'ah tet Komam. ¹³ Wal mak tx'oj, mach k'uluj xhtanhoj, mach nahatiloj ch'ehojk'oj, haxkam mach sxiwk'ulal tet Komam Dios; haka'nhe yek' enhel, haknhetu' yek'ojtoj sq'inal.

¹⁴ Yaja' ay hej tzetet kaw snab'a'ilnhe ch'ek'toj sat yib'anh q'inal ti'; ay anma k'ul sb'eyb'al lahan ch'utelaxkoj b'oj mak tx'oj, kat yek' ya' yanma; aypax anma tx'oj, lahan ch'utelaxkoj b'oj mak k'ul sb'eyb'al. Kaw snab'a'ilnhepax hune' ti'.

^d8.8 *shaq'o* Chuh stxumlaxpaxoj ta kaq'e' chaliloj hune' tzoti' ti'.

^e8.10 *sk'ulal* Mach kaw stxumlax yinh hebreo tzet choche yala'iloj hune' versículo ti'.

¹⁵ Yuxin xhwal han ta q'a' k'ultu tzalalal, haxkam matxa hunujxa tzet q'a' k'ultu tet anma sataj swa'i, yuk'ni tzet chuk'u, kat ya'ni tzalahoj sk'ul yinh smunil swatx'e sat yib'anh q'inal ti', haxkam hanhk'anche hune' sk'ulal tu' schah anma yinh sunilb'al sq'inal cha' Komam Dios.

¹⁶ Yet xwanikoj hin-nab'al yinh hinkuyni han, yinh wohtajnheniloj han b'oj wilni sunil tzet chuh anma sat yib'anh q'inal ti' han, haktu' xuh wilni han ta matxa xhwaykanok anma tz'ayik aq'b'al yunhe smunlakanok. ¹⁷ Xwililoj han, ta mach mak chuh yohtajnheniloj sunil tzet chuh Komam Dios b'oj tzet ch'ulax sat yib'anh q'inal ti'. Waxamkami chakankoj anma yinh sk'ul yohtajnheniloj, mach xhnachahoj yuh; waxamkami mak tz'ajan sk'ul chala ta yohtaj sunil, yaja' mach chuh yohtajnheniloj.

9 ¹ Xin ok hintxumu'iloj sunil hunq'ahan tzetet ti' yinh sunil wanma han, haktu' xuh wilniloj han ta yul sq'ab' Komam Dios aykoj sunil tzetet chuh mak tz'ajan sk'ul b'oj mak k'ul sb'eyb'al. Mach mak ch'otajnhenok ta ch'ochelaxoj mato xhyahlaxoj yuh Komam Dios, haxkam mach yohtajoj tzet xhtij satajil.

² Lahan-nhetik'a xhtanh sunil anma:

lahan xhtanh mak k'ul sb'eyb'al b'oj mak mach
k'uluj sb'eyb'al,

mak k'ul b'oj mak tx'oj;^f

mak tx'ahtx'eb'il sb'ah yuh b'oj mak maxhto
stx'ahiloj skistalil aykoj yinh;

mak ch'anikoj sxahanb'al b'oj mak mach ch'anikoj
yet;

^f9.2 tx'oj Hakti' yeyoj yinh griego, Siríaca b'oj yinh Vulgata Latina, wal yinh hebreo machayoj hune' tzoti' tx'oj ti'.

mak k'ul b'oj mak ahmul;
 mak xhta'wenkoj tzetet yul sti' b'oj mak matzet
 sta'wekoj yul sti'.

³ Ay hune' stx'ojal xol sunil tzetet ch'ulax sat yib'anh q'inal ti': lahan-nhetik'a xhtanh sunil anma. Stx'ojalnhe b'oj sukalk'ulehal aykoj yinh yanma anma yinh sunilb'al sq'inal, yinhtik'a kamikal ch'apnikanoj.

⁴ Hanhk'anhe mak itzitzto ay skawxob'al sk'ul, haxkam q'a' k'ultu metx tx'i' itzitz sataj no' kamnaj b'alam. ⁵ Haka' anma itzitz, yohtaj ta ay b'aq'inh xhkamojtoj, wal mak xax kami, matxa tzet yohtaj; matxa tzet chechmak'oj b'oj matxa mak xhnanitij. ⁶ Xhtanhkaniloj sunil tzet xuh yinh sq'inal, yet xochen yet anmahil, yet xchiwakojsk'ul yinh anma, mato yet xchichonkojsk'ul yinh anma; matxa b'aq'inh ay tzet yok yinh tzet ch'ulax sat yib'anh q'inal ti'.

⁷ Yuxin ti'nanh, wa'anh yinh tzalalal, tzalalal chawute hab'ah, kat hawuk'ni havino, haxkam stzalah Komam Dios yinh sunil tzet chawuh.

⁸ Sajojab'nhetik'a xil haq'ap hunun tz'ayik, kat hawanihatoj perfume xol xil hawi'. ⁹ Ek'omnhe yek' ni'an koq'inal cha' Komam Dios sat yib'anh q'inal ti', kaw snab'a'ihnhe yeh koq'inal; a' tzalahoj hak'ul b'oj hawixal kaw chawoche, hanhk'anhe hune' tu' chachah spajoj sunil hamunil kaw chawakojs yinh hak'ul sat yib'anh q'inal ti'. ¹⁰ Uh yinh k'ul sunil tzet chach k'oji hawuni, haxkam chach apnoj b'ay ch'apni kamom; b'et tu' matzet ch'ulaxi, matzet

ayiktoj yul snab'al anma yuni, mach yohtajb'al b'oj tz'ajank'ulehal.

¹¹ Xwilpax sat yib'anh q'inal ti' han: xwil han ta mataj anma q'a' ayto yanhe, mataj ch'i'wahi; mataj mak q'a' ayto yip ch'i'wa yinh howal. Xwil han ta chijlepax mak tz'ajan sk'ul nhohchalal; mataj mak itz'at swi' q'a' ayto smelyuh, mataj mak q'a' kuywinaj q'a' ayto sk'ulal tet, to sunil mak ch'ilni sk'ulal b'oj sya'tajil.

¹² Mach chuh yohtajnhen anma b'aq'inh chuluj hej sya'tajil yinh. Haka' skan no' kay yul tx'anh txim, maka haka' skan no' ch'ik yul latz'ab', haktu' yul lemna sya'tajil yinh anma.

Txumb'ale yib'anhiloj tz'ajank'ulehal b'oj wi'ehal

¹³ Ay hunxa majan tz'ajank'ulehal xwil sat yib'anh q'inal ti' han: ¹⁴ Ay hune' ni'an tz'ulik konhob' b'ay kaw ninch'an-nhe anma, xtoh hune' ya' rey kaw ay yelapnojal yeh yaha'koj howal yinh, xshoynihayoj ya', xanikanh ya' hej q'och shoyanil yuh yoktoj soldado ya'. ¹⁵ Ay hune' ya' mama' kaw meb'a' yaja' kaw ay stz'ajanil sk'ul ay yul hune' ni'an konhob' tu', ha' ya' xkolni konhob' yuh stz'ajanil sk'ul, yaja' mach mak xnanitij ya'. ¹⁶ Yuxin xhwal han: Waxamkami xhyahlax stz'ajanil sk'ul mak meb'a', kat mach ch'ab'elaxtoj tzet chala, q'a' k'ultu tz'ajank'ulehal sataj yip anma.

¹⁷ Q'a' k'ultu hej tzoti' chal mak tz'ajan sk'ul yinh aq'ank'ulal,
sataj yet ch'ah yul snuq' mak wi'e aykoj yahawoj konhob'.

¹⁸ Q'a' k'ultu tz'ajank'ulehal sataj hej ch'en ch'en yet howal.

Hune'nhe tzet mach k'uluj ch'ulaxi, kat yetaxkantoj tx'ihal sk'ulal.

Sk'ulal cha' tz'ajank'ulehal

10 ¹ Haka' yetaxtoj sam perfume yuh no' kamnaj us,

haktu' yetantoj hune' sukal, niman tz'ajank'ulehal b'oj smay anma.

² Mak tz'ajan sk'ul yohtaj sb'eytzentoj sb'ah yinh sk'ulal,

wal mak wi'e, yinh stx'ojal chitoj sb'ah.

³ Tzantik'a b'ay xhtoh mak wi'e,

kaw hab'an syeniloj ta mach itz'atoj swi', kat yalni tet sunil anma ta kaw wi'e.

⁴ Ta xhtit showal ya' aykoj yahawoj konhob' tawinh,

mach chawakanoj b'ay chach munlahi,

haxkam snimanil sk'ul anma, ha' yanhal sunil tzetet mach k'uluj ch'ulaxi.

⁵ Ay hunxa stx'ojal xwil sat yib'anh q'inal ti' han; lahan b'oj hej tzetet mach k'uluj chuh heb' ya' aykoj yahawoj konhob': ⁶ Mak wi'e, ha' q'a' ayto yelapnojal ch'utelaxkoj yinh smunil, wal mak ay shelanil,⁸ mach yelapnojal ch'utelaxkoj. ⁷ Xwil han ta ay heb' naj chejab'lom ch'ek' yib'anh cheh, aypax heb' ya' swi'al konhob' ch'ek' yuh yoj kochenhe chejab'lom.

⁸ Maktik'a xhk'ajni hunuj holan, chuh stohk'ay yul;

⁸10.6 *shelanil* Heb' naj q'alom, haktu' yekoj hune' tzoti' ti' yinh hebreo.

maktik'a xhuychank'oj hunuj peyab', xhchilax yuh
no' lab'ah.

⁹ Mak xhpohni ch'en ch'en, chuh yok lahwilal yinh
yuh ch'en;

mak xhpohni te' si', chuh slahwi yinh te'.

¹⁰ Ta matxa yeh ch'en echeh, kat mach ch'ilaxatij
yeh ch'en,

q'a' ipto xhmaq'laxayoj ch'en.

Q'a' k'ultu yoknikoj tz'ajank'ulehal yuh anma, kat
yuni tzetet yinh k'ul.

¹¹ Ta xhchiwa no' lab'ah yet maxhto xhtanhk'o
smansonhelax no',

mach k'uluj ch'elkoj ya' xhmansonhen no'.

¹² Kaw k'ulch'an yayk'ay stzoti' mak tz'ajan sk'ul;
wal mak wi'e, stzoti' tu' ch'initoj yinh sya'tajil;

¹³ sukalnhe chala yet ch'ichikoj stzoteli,

q'a' xhto palk'onpaxkanoj sukal yet xhtanhk'o
stzoteli.

¹⁴ Mak wi'e, maxhtik'a sb'ejkanoj stzoteli.

Mach mak ohtajnhe tzet xhtij sataj,

mach mak ohtajnhe tzet ch'ek'ojtoj yet lawi
skamojtoj,

mach mak chuh yalni tet.

¹⁵ Kaw sikikanoj mak wi'e smunlahi,
somanta sb'elal konhob' mach yohtajoj.

¹⁶ Tzet sb'isk'ulalil tet hune' konhob' yet hune' naj
tzeh mach yohtajb'al aykoj sreyalaj,

yet maxhtotik'a sajb'iloj, ek'tze' q'inh xah chuh
heb' ya' ijb'alom yinh konhob'.

¹⁷ Tzet saq'al tet konhob' yet hune' naj k'ahole kaw
 k'ulch'an sk'ul ch'ok sreyaloj;
 yet xhto nhohchakanh heb' ya' swi'al konhob' kat
 swa' heb' ya',
 yunhe yok yip heb' ya', mataj yuh yuk'ikanh heb'
 ya'.

¹⁸ Yuh isahil yuxin ch'ay hanhna swi' yatut anma,
 yuh tonhe laq'b'il sq'ab' yuh, yuxin ch'ay tz'uh yul
 yatut.

¹⁹ Xhwa' anma yuh ya'ni tzalahoj sk'ul;
 vino, ha' ch'a'ni tzalalal tet,
 yaja' yinh ch'en melyuh xhloq'lax sunil.

²⁰ Mach tx'ojoj hatzotel yinh ya' rey,
 mach chawaktoj stx'ojal yul hanab'al yinh ya',
 mach tx'ojojpax hatzotel yinh mak q'alom.
 Waxamkami ewantajil chach tzotel b'ay chach
 wayi,
 chuh yinojtoj no' ch'ik tzet chawala,
 chuh stoj no' yalnoj tet ya'.

Mach hojab' xiw anma yuni hej tzetet

11 ¹ Soman chawute hawi' hasanitoj tzetet tet
 anma,
 haxkam ay b'aq'inh chachab' spaj tzetet chawa'
 tu'.^h

² Pohayoj tzet ayach xol hujwanhoj anma, mato xol
 waxajwanhoj,

^h**11.1** *chawa' tu'* Aytoj hapan xol ha' ha', lawi yek'ojtoj hayeb'oj
 tz'ayik, kat snachahoj ixim hawuh. Hakti' yeyoj hune' ti' yinh
 hebreo.

haxkam mach hawohtajoj tzet sya'tajil chuh yul
yib'anh konhob'.

³ Yet kaw k'ej yetij moyan, ch'ay ha' nhab' sat
tx'otx' tx'otx'.

Ta yetk'ulal norte mato yetk'ulal sur ch'ayk'ay
hunuj te' nimej te', b'et tu' xhkanojkanoj te'.

⁴ Mak aynhetik'akoj yechmani b'aq'inh k'ul
chute' sb'ah sat yib'anh q'inal, mach chayoj
stz'unub';

mak t'anhan-nhetik'akanh yinh moyan, mach
b'aq'inh chiha'kanh sat stz'unub'.

⁵ Mach hawohtajoj b'ay xhka stoh kaq'e' b'oj tzet
chuh sch'ib'iloj nixhtej unin yinh smi', hakpaxtu' hej
tzetet chuh Komam Dios watx'ehom sunil hej tzetet,
mach chuh hawohtajneniloj.

⁶ Aytoj hahinhat yinh sab'sahk'alil, kat hatz'un-
nipax yaq'b'ilxa yinh sk'ejb'alil, haxkam mach
hawohtajoj b'aytet q'a' k'ultu chute' sb'ah, tom hune'
b'ab'el xawaytoj, mato hune' skab', mato skab'il k'ul
chute' sb'ah.

Kuyb'anile tet tzehtaj b'oj q'opotaj

⁷ Kaw k'ulch'an yilot sajlq'inal b'oj kaw k'ul yilot
yahiloj tz'ayik; ⁸ yaja', waxamkami nahatil ch'ehik'oj
anma, kat ya'ni tzalahoj sk'ul sunilb'al sq'inal, yilal
snanitij ta tx'ihalpax tz'ayik chila' sk'ejalholo b'oj
kaw snab'a'ilnhe yeh hej tzetet xhtij sataj.

⁹ Tzalahanh yinh hatzehal, kat hawa'ni tzalahoj
hak'ul yet ayachkoj yinh. Uh tzet-tik'a choche
hak'ul, mach hunuj tzet chab'ejtotoj, yaja' aktoj
yul hanab'al, ta sq'ana'ayoj Komam Dios hej tzetet
tawet yinh sunil tzet chawuh. ¹⁰ Iloj syab'il wi'e

yinh hanab'al, kat hawiniloj stx'ojal ch'initij sya'ilal hanimanil, haxkam snab'a'ilmhe yeh naj tzehal ti'.

12¹ Natij YA' xach Watx'eni yet ayachkoj yinh hatzehal,

yalanhto maxhto chulkuj hej tz'ayik b'ay chawila' sya'tajil,

kat yuluj hej hab'il b'ay chawala' ta matxa chuh hawa'ni tzalahoj hak'ul.

² Natij YA', yalanhto maxhto xhtanhayoj smujli tz'ayik, tx'umel, x'ahaw b'oj sajilq'inal, kat stitpax moyan lawi yek'iloj ha' nhab'.

³ Ch'apnoj stz'ayikal b'ay xab'ayb'onoj heb' naj xhtanhen te' nhah,

kat sk'onhb'anoj sb'ah heb' naj winaj ay yip; matxa tx'ihaloj ch'en kok'tzeb'al trigo

xhkanojkanoj, matxa xhmunlahoj ch'en,

kat stz'opb'ojkanoj heb' naj xht'anhxiltij yul hej wentanah;ⁱ

⁴ Yet tu', xhpehojkanoj pultah ayiltoj yinh b'eh, matxa kaw ch'ab'elaxoj smunla ch'en kok'tzeb'al trigo;

matxa ch'ab'elaxoj sb'itnoj anma,

matxa chach yaha' wayoj sb'it no' nixhtej ch'ik.

⁵ Xahach xiwoj hawahojtoj b'ay nahat yekanh b'oj tet sya'tajil yul b'eh.

Sxumakloj te' almendro sajxanhe wotxwo,

nab'tajxanhe chach ek'oj k'ok'on haka' hunuj no' tziltzil skamxa,

ⁱ12.3 *matxa xhmunlahoj ch'en* Sunil hunq'ahan tzoti' ayayoj yinh versículo 2 masanta yinh versículo 7, chal yib'anhiløj heb' ya' icham winaj xhk'aynitøj yip.

matxa tzet chala' hak'ul yinh hawetb'i,
 haxkam lanhanxa hatoj b'ay chach ehok'oj yinh
 stohb'al q'inal;
 xah ab'elaxoj yoq'oj anma yul hej b'eh yinh
 kamom.

⁶ Natij YA' xach watx'eni, yalanhto maxhto
 xhpaq'motoj ch'en cadena nab'a' plata,
 kat spohtoj ch'en xih nab'a' oro;
 yalanhto maxhto xhpohtoj tx'otx' xhaluh sti' ha'
 ha';^j
 kat skab'motoj ch'en ch'en setsel b'ay ch'ok tx'anh
 tx'anh ch'inihatij ha' ha' yul oq'.

⁷ Natij YA', yalanhto maxhto xhpak'i pojoj tx'otx'al
 haka'tik'a yeyi,
 kat smeltzo espíritu tet Komam Dios x'a'ni.

⁸ «Nab'a'nhe, kaw nab'a'nhe, xhi ya' kuywahom;
 kaw snab'a'lnhe yeh sunil tzetet».

Xlahwikanoj ya' kuywahom stzoteli

⁹ Kaw tz'ajan sk'ul ya' kuywahom ti', kaw
 xkuykanoj ya' anma ay yul konhob' yinh tzet yohtaj.
 Hun tenan proverbio xkuy ya'; xpich'iloj ya' yinh
 k'ul tzet yeyi, xtxolb'ankanoj ya'. ¹⁰ Kaw xakoj ya'
 yinh sk'ul sayni hej tzoti' kaw yetwanoj ay yoknikoj,
 yunhe stz'ib'nhenkanoj ya' hej syelal haka' yetwanoj
 yeyi.

¹¹ Lahan stzoti' anma tz'ajan sk'ul b'oj ch'en
 ch'en xhchuklaxkoj yinh no' buey yet xhb'elwi no';

^j12.6 Sunil hunq'ahan tzoti' ayayoj b'et ti', chal yib'anhiloy yet
 xhtanhk'o q'inale.

lahan stzoti' heb' ya' b'oj te' te' b'ay aykoj ch'en lawuxh ch'oknikoj yuh ya' tanhehom kaneluh, yunhe sb'eytzen ya' no' kaneluh. ¹²Ti'nanh xin k'ahol, nan-nhe hawuh, haxkam maxhtik'a xhtanhk'ohoj stz'ib'nhelaxoj hej te' hum kaw sikikanoj anma skuyni.

¹³Ha' yilb'en sunil hune' kuyb'anile xawab'e ti', ha', haxiw tet Komam Dios, kat hayijyenk'oj hej schejb'anil YA', haxkam hanhk'anhe hune' tu' yilal yuni sunil anma. ¹⁴Sq'ana'ayoj Komam Dios jet sunil tzetet xhjuh, mach yok yinh ta sk'ulal mato stx'ojal, waxamkami ewantajnhe xjuh.